

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio IX. De ipso actu Visionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

Sed inquis. Visio secundum substantiam actus differt ab omni alio actu, sed hanc differentiam habet à sola potentia intellectiva: ergo hæc sola immediatè influit in substantiam visionis.

Resp. negando minorem: est enim actus visionis substantialiter supernaturalis, unde quod ab omni alio differat, non accipit à sola potentia intellectiva, sed ab ipsa ut elevata per lumen gloriæ.

DISPUTATIO IX.

DE

Ipso actu visionis.

A Principiis tam ex parte potentie, quam ex parte obiecti modò consideratis, progredimur ad ipsum actum visionis, cuius proprietates & accidentia, nempe perfectionem & intensionem, mensuram, ac durationem in præsentis disquirimus.

ARTICULUS I.

Unde proveniat inæqualitas visionis?

SUMMARIUM.

1. Datur inæqualitas visionis.
2. Quæ non est essentialis, sed accidentalis.
3. Intellectus Angelicus & humanus in ordine ad visionem non sunt principia specie distincta.
4. Duplex sententia, Scoti, & D. Thomæ.
5. Defenditur, inæqualitatem visionis adæquatè referri: in inæqualitatem luminis.
6. Absurda opposita sententiæ.
7. Exponitur auctor. S. Doctoris.
8. Causa tantum materialiter nobilior non producit nobiliorem effectum.
9. Si due cause aque proximè concurrunt, tunc alterutrius excessus parit excessum in effectu.
10. Intellectus major perfectio naturalis non gignit perfectiorem assensum fidei.

S. I.

Præsupposita.

1. Suppono primò tanquam de fide certum, quod visio beatifica non sit æqualis in omnibus Beatis, prout definitum est à Conc. Florent. in Decreto unionis dicente: *juxta meritum diversitatem unus alio perfectius videt divinam essentiam.*

Deducitur ex illo 1. Cor. 15. *Stella differt à stella in claritate.* & Jo. 14. *in domo Patris mei mansiones multe sunt,* ut nimirum, velut exponit D. Aug. tr. 67. in Jo. *mansionem pro suo quisque merito accipiat.* Sicut ergo diversa sunt Beatorum merita, ita & gloria, seu visio beatifica.

2. Suppono secundò. Hanc inæqualitatem non esse specificam & essentialem, sed accidentalem juxta majorem intensionem & extensionem. Nam idem formaliter principium & obiectum reperitur, in cujuslibet Beati visione: principium quippe partim dispositivum, partim effectivum ex parte subjecti est lumen gloriæ, quod est ejusdem rationis in omnibus Beatis; principium ex parte obiecti, ipsumque obiectum formale specificum est essentia divina quæ talis.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I.

Dices: Actus, qui procedunt à principiis specie distinctis, sunt specie distincti, sed visio Angeli procedit ab alio specie principio, quam visio animæ beatæ: siquidem intellectus Angelicus & humanus specie distinguuntur: ergo visio Angeli specie distinguitur à visione animæ vel hominis.

Resp. primò. Actus qui procedunt à principiis proximis specie distinctis sunt specie distincti, conc. à remotis, nego. sed visio Angeli procedit ab alio specie principio remoto, quævis visio animæ beatæ: conc. proximò, nego minorem & consequentem.

Resp. secundò. negando minorem, & probationem distinguo: intellectus Angelicus secundum potentiam naturalem specie distinguitur ab intellectu humano, conc. secundum potentiam obedientialem, nego. nam in ratione virtutis remotæ & elevabilis ambo intellectus omnino conveniunt.

Adde quod intellectus humanus non elevetur ad videndum DEUM secundum gradum suum specificum, sed genericum intellectus ut sic, secundum quem non differt, sed convenit cum Angelo.

Restat igitur ut accidentaliter distinguantur, in quantum nempe una visio vel intensivè propter majorem claritatem, vel extensivè propter plurium obiectorum in divina essentia perceptionem est perfectior altera.

Controversia tamen est, an ista inæqualitas visionis solum oriatur ex diversitate luminis gloriæ, ita ut quò istud est perfectius, tantò perfectior sit visio; vel an etiam oriatur ex majore perfectione intellectus, ita ut perspicacius acumen ingenii, majorque subtilitas intellectus conducat ad perfectionem visionem? Hanc posteriori opinionem Scotus; illam priorè cum sua Schola amplectitur D. Thomas hic a. 6. ad 3. dicens. *Diversitas videndi DEUM erit per diversitatem*

M

ver.

versam facultatem intellectus, non quidem naturalem, sed gloriosam, vel etiam quateus lumine gloria instructam.

§. II.

Propugnatur sententia D. Thomæ.

5. **CONCLUSIO.** *Adæquata ratio perfectioris visionis est sola major perfectio luminis gloriæ. Ita Schola Thomistica.*

Probatür primò. Ex illo principio habet intellectus, ut possit producere perfectiorem visionem, ex quo habet majorem proportionem, & virtutem producendi; sed hanc habet ex solo lumine gloriæ, non autem ex intellectu naturali perspicacia: ergo ex solo lumine gloriæ provenit perfectior visio, adeoque & inæqualitas visionis. Minor probatur, quod ex se nullam habet proportionem ad simpliciter producendum effectum, non potest date majorem proportionem ad producendum perfectiorem effectum; sed virtus naturalis intellectus ex se nullam habet proportionem ad producendam visionem simpliciter: ergo intellectus ex sua virtute & perspicacia naturali non potest accipere majorem proportionem ad producendam perfectiorem visionem.

Confirmatur. Perfectior visio sequitur ad perfectiorem unionem divinæ essentiæ cum intellectu Beati; sed perfectior unio fit ob perfectiorem dispositionem luminis gloriæ, non ob perfectiorem majorem luminis naturalis, ergo perfectior visio refundi debet in perfectius lumen gloriæ.

6. Probatür secundò ab absurdis. Nam sequeretur primò, minimum Angelum in gloria superare Beatissimam Virginem, eo quod intellectus Angelici perspicacia longè superet omne acumen humani intellectus. Secundò, quod DEUS non distribueret præmium vitæ æternæ juxta proportionem meritum, siquidem ex duobus Beatis habentibus æqualia merita, ille qui haberet perfectiorem intellectum clariùs videret DEUM. At sequela repugnat communi doctrinæ Ecclesiæ & SS. PP. Tertio, quod Beati se ab invicem in sua beatitudine discernent saltè partialiter per sua naturalia. Quarto, quod supernaturalis beatitudo non totaliter pertinere ad ordinem gratiæ: siquidem ex parte procederet ex lumine naturali, & DEO ut Authore naturæ, &c.

§. III.

Solvuntur objectiones.

7. **O**bjicies primò authoritatem Doct. Angelici in 3. part. q. 10. a. 4. ad 2. dicentis: *Græ-*

visio divina magis attendi secundum ordinem gratiæ, quam secundum ordinem naturæ. Sentit igitur visionis divinæ perfectionem etiam attendi secundum ordinem naturæ: vocula quippe magis est comparativa, quæ supponit positivum.

Resp. ly magis in illo loco non accipi comparative, sed adverbative cum exclusionem oppositi, veluti cum D. Paulus de Moysè dixit: *magis eligenti affligi cum populo DEI, quam temporalis peccati habere jucunditatem.* Hebr. 11.

Objicies secundò. Causa nobilior nobiliorem producit effectum: sed intellectus nobilior instructus lumine gloriæ est causa nobilior visionis, quam alius intellectus ignobilior instructus æquali lumine: ergo producit nobiliorem effectum.

Resp. quòd causa formaliter & secundum proximam rationem causandi nobilior, producit nobiliorem effectum, non quæ tantum materialiter est nobilior, & secundum remotam rationem causandi. Intellectus verò nobilior cum æquali lumine non nisi materialiter & secundum remotam virtutem causandi est nobilior.

Objicies tertio. Ubi duæ causæ concurrunt ad eundem effectum, modò alterutra in causando sit nobilior, sequitur nobilior effectus: sed præter lumen gloriæ ad visionem etiam concurrat virtus naturalis: ergo si modò illa sit nobilior, sequitur nobilior visio.

Major ab experientia ostenditur; nam quia ad visionem corpoream non tantum species, sed etiam lumen concurrat, sive ex parte speciei, sive ex parte luminis fiat intentio, semper sequitur perfectior visio.

Resp. majorem tunc solum habere locum, quando duæ causæ æquè proximè & in eodem ordine concurrunt ad aliquem effectum, prout contingit in adducto exemplo corporeæ visionis: non item cum una virtus concurrat proximè; altera remotè, ut contingit in visione DEI.

Objicies quarto. Intellectus perfectior cum æquali habitu fidei, perfectius penetrat fidei mysteria; ergo etiam intellectus perfectior cum æquali lumine gloriæ perfectius DEUM videt.

Resp. Perspicacior intellectus perfectius penetrat fidei mysteria, quantum ad apprehensionem terminorum, & propositionem objectorum credibilem, conc. quantum ad ipsum fidei assensum, nego, hujus enim major perfectio est perfectiori lumine & habitu fidei descendit.

ARTICULUS II.

Qualis sit actus visionis beatificæ

SUMMARI A.

1. *Variæ acceptiones comprehensionis.*
2. *Veritas Catholica negat comprehensibilitatem DEI.*
3. *Ratio implicantiæ ex natura comprehensionis.*
4. *Instantia de visibilitate DEI.*

Potesst

5. Potest DEUS videri totus, quin videatur totaliter.
6. Non potest ex probabili possibilitate cognitionis omnium possibilium inferri probabilis possibilitas comprehensionis.
7. Visio est formaliter eminenter speculativa & practica.
8. At principaliter speculativa.
9. Et eminenter complexa.
10. Et virtualiter reflexa.
11. Extra visionem possibilis est formalis reflexio super illam.
12. Eiusq. memoria.
13. Mensuratur visio aeternitate participata.
14. Simplicior mensura debetur visioni, quam Angelo.
15. Potest visio per accidens tempore mensurari.

§. I.

Sine, vel esse possit visio comprehensiva.

Notandum. Comprehensionem dupliciter accipi, primò pro allocatione & tentione rei, & hoc sensu visio Beatica dicitur comprehensio apud D. Gregor. Nazianz. or. 34. *comprehensio divina essentia est premium omnium Beatorum, & in 1. 2. comprehensione dicitur esse una ex tribus animæ dotibus.* Beati quoque ad distinctionem à viatoribus vocantur *comprehensores*, quia illi adhuc currunt & tendunt ad beatitudinem aeternam felicitatis, illi verò summum bonum jam comprehendunt, & possident, juxta illud Apostoli 1. Cor. 9. *si currite, ut comprehendatis.* Alio modo comprehensio significat cognitionem tam perfectam ut adequet, & exhauriat totam cognoscibilitatem objecti, adeo ut tanta sit claritas & perfectio in modo cognitionis, quanta est in modo cognoscibilitatis objecti, quo sensu sit.

CONCLUSIO. *Non tantum de facto nulla creatura visio DEUM comprehendit; sed neque per abstractam potentiam potest comprehendere.* Est veritas Catholica contra Anomaeos. ex S. D. hic a. 7. & definita in Conc. Lar. c. *dammamus.* expressa Jer. 32. *magnum consilio, & incomprehensibilis cogitatio.* Rom. 11. *quam incomprehensibilia sunt judicia DEI &c.* Unde D. Aug. Sermon. 37. de V. D. *comprehendere DEUM omnino impossibile est.* Et Epiphanius. l. 3. hom. 70. *Sola Trinitas incomprehensibilis est.*

Ratio est: Comprehendi objectum, est illud cognosci, in quantum est cognoscibile: sed implicat, ut finita cognitione DEUS cognoscatur in quantum est cognoscibilis, cum ipse sit infinite cognoscibilis: ergo implicat, ut finita cognitio ipsum comprehendat. Sed visio est finita, quia creata cognitio, ergo.

Dices primò. Non obstante, quòd DEUS in scripturis dicatur invisibilis, tamen per gratiam videri potest ab intellectu creato: ergo tamen DEUS dicatur incomprehensibilis, adhuc comprehendendi potest per gratiam.

Resp. nego paritatem: ut enim essentia divina sit invisibilis, sufficit, quòd contineatur intra latitudinem objecti ad equatam intellectus, eique mediante supernaturali dispositione luminis gloriæ

R. P. Mezger. Theol. Schol. Tom. I.

in ratione specie intelligibili uniti possit: quòd posse supra ostensum est, ut autem esset comprehensibilis, deberet posse reperiri tanta actualitas in cognitione, quanta in cognoscibilitate divina essentia, quòd implicat ex dictis.

Dices secundò. DEUS à Beatis totus videtur, quia secundum Apostolum 1. Jo. 3. *videtur, sicuti est:* ergo comprehenditur. Consequentia probatur. Illud comprehenditur juxta D. Aug. ep. 117. *quòd ita videtur, ut nihil ejus lateat videntem.* Sed si DEUS totus videtur, ita videtur, ut nihil ejus lateat videntem: ergo comprehenditur.

Resp. dist. antec. DEUS videtur totus, & totaliter nego, & non totaliter concedo. Totum videri est videri quicquid est formaliter in DEO: totaliter videri est omni modo claritatis & intensiois, quo videri potest, & secundum omnia etiam eminenter contenta in ipso. Unde ad probationem ex D. Aug. Resp. Illud comprehenditur, cujus nihil lateat videntem, tam ut formaliter, quàm eminenter in ipso contentum, concedo, tantum formaliter contentum nego. item: cujus nihil lateat videntem & eo modo, quo est in objecto, conc. modo remissiori & obscuriori, nego.

Dices tertio. Probabile est posse ab intellectu Beati videri omnia possibilia in DEO, imò non detur, qui probabiliter existiment animam Christi de facto videre omnia possibilia, apud Henric. à S. Ignat. dist. 7. q. 8. sed visio omnium possibilium esset comprehensiva Divina Omnipotentia, ergo possibile est saltem dari posse comprehensionem DEI.

Resp. dist. majorem: Est hoc possibile ex hypothese sententia negantis, quòd ex visione omnium possibilium inferatur comprehensio Divina essentia, concedo, ex hypothese oppositæ sententia Thomistarum, inferentium comprehensionem, nego majorem: sed visio illa omnium possibilium foret comprehensiva, in fundamentis & hypothese Thomistarum, conc. aliorum nego min. & consequentiam.

§. II.

Sine visio beatifica speculativa complexa, reflexiva?

CONCLUSIO I. *Visio beatifica est formaliter eminenter speculativa & practica; principaliter tamen speculativa.*

Prima partis ratio est primò, quia ipsius formale objectum, nempe divina essentia est formaliter eminenter non tantum speculabile in ratione primæ veritatis in essendo; sed etiam operabile in ratione ultimi finis, sicut & ipsum lumen gloriæ, non minus quam habitus fidei, cui succedit, est propterea formaliter eminenter speculativum & practicum. Secundò: quia lumen quietat intellectum, quòd pertinet ad speculationem, simulque determinat volitionem ad exercitium amoris fructivi, quòd ad praxin pertinet.

Secundæ partis ratio est ex S. D. 1. 2. q. 3. a. 5. 8. quia operatio intellectus speculativi, est simpliciter

M 2

citer

citer nobilior, quam operatio intellectus practici: beatitudo autem formalis principaliter in perfectissima & optima & per se ipsam quæsita operatione consistit. Secundo: quia quod est principalis in visione, est contemplativa adeptio & tentio divinæ essentia; hoc autem fit per speculationem, ergo.

9. **CONCLUSIO II.** *Visio DEI non formaliter sed eminenter est complexa.* Ratio primæ partis est, quia ad formaliter complexam cognitionem, qualis est propositio ex subiecto & prædicato, discursus ex præmissis & conclusione, requiritur pluralitas specierum, quorum singula objectum inadequate representant; sed visio determinatur per essentiam divinam indivisibiliter & adequate representativam sui ipsius, ergo visio non potest esse formaliter complexa.

Ratio secundæ partis est: quia visio est perfectissima scientia, per quam uno indivisibili actu Beati in divina essentia partim tanquam in causa virtuali vident ipsius attributa, partim tanquam in causa formali vident creaturas possibles, & actuales: ergo visio divina eminenter æquivaler actibus scientificis, qui formantur à nobis.

10. **CONCLUSIO III.** *Visio non est formaliter, sed virtualiter reflexa.* I. p. constat: quia reflexæ cognitionis formale objectum est ipsa cognitio præterita: sed visio non habet pro formali objecto nisi divinam essentiam, nec est sibi ipsi aliquando præterita: ergo non est formaliter reflexa infra se ipsam.

Secundæ partis ratio est: quia, ut dicitur in tract. de Act. hum. visio beata debet intellectum beati assecurare formaliter de sui perpetuitate: hoc autem fit in quantum videt in essentia divina decretum de sui perpetuitate, sicque virtualiter est reflexa supra se ipsam.

11. **Quæres:** An saltem extra visionem possit dari reflexio supra illam, vel memoria ipsius? Resp. utrumque fieri posse: Et primum quidem, quia nihil obstat, quo minus intellectus Beati in cognitione vespertina sese reflectat supra cognitionem matutinam, imò cum assensus conclusionis probabiliter sit reflexivus supra assensum præmissarum, & Beati extra Verbum forment conclusiones Theologicas deductas ex principiis notis per beatam scientiam, etiam probabiliter supra beatam scientiam se reflectunt.

12. **Secundum quoque videtur contigisse in visione D. Pauli qui suam illam visionem revivere non potuisset, nisi memoriam ipsius habuisset: neque plius requiritur ad memoriam visionis, quam ut**

ipsum species in memoria conservetur, sed nullum est inconveniens conservari speciem visionis, quamvis nullo modo conservetur species divinæ essentia viva.

§. III.

Mensura visionis beatifica.

CONCLUSIO. *Visio beatifica mensuratur aternitate participatâ.* Ita S. D. q. 10. a. 5. ad 1. dicens: *Creatura spirituales quantum ad affectiones & intelligentias, in quibus est successio, mensurantur tempore: quantum vero ad eorum esse naturale mensurantur ævo: sed quantum ad visionem gloria participant aternitatem.*

Conformiter ad illud Jo. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te, ubi vita beatæ tribuitur aternitas, non utique essentialis, Soli DEO tanquam enti tam ab intrinseco, quam extrinseco omnimodè immutabili propria: ergo aternitas participatâ, quæ est mensura entis tam quoad se, quam quoad operationes per se consequentes ab intrinseco immutabilis, mutabilis tamen ab extrinseco.*

Ratio est: quia ut S. D. cit. q. 10. a. 2. Ratio aternitatis consequitur immutabilitatem, sicut ratio temporis consequitur motum: sicut ergo immutabilitatem essentiali consequitur aternitas imparticipatâ & essentialis; sic immutabilitatem participatam visionis consequitur aternitas participatâ.

Dices primò. Licet Angelus sit ab intrinseco immutabilis, tamen ipsius substantia non mensuratur aternitate participatâ sed ævo: ergo idem dicendum de visione beatifica. Resp. Cum per visionem beatificam beatus efficiatur Deiformis, simpliciorum mensuram, ac divinæ durationis participationem eidem debet, quam debeatur alicui naturæ. Unde licet ævum sit mensura entis quoad substantiam immutabilis, tamen supponit mutabilitatem ex parte operationum eidem per se debitam. Atqui visio etiam habet immutabilitatem ex parte operationum, quæ sunt ipsi per se debita, ut sunt amor & intuitio, & consequenter etiam habet puriorem mensuram aternitatis participatâ.

Dices secundò. Si mensuraretur aternitate participatâ, visio D. Pauli non fuisset destructa: consequens est falsum. ergo Resp. negando sequelam, quia cum D. Paulo fuerit collata visio non juxta statum connaturalem & perfectum visionis; sed præternaturalem; ideo poterat per accidens tempore mensurari.

DISPUTATIO X.

DE

Objecto visionis beatificæ.

EX ipsa formalitate & hypothese visionis hætenus exposita constat, eiusdem objectum DEUM esse, quia verò intra DEUM plura continentur prædicata ab ipsa Divina essentia virtualiter distincta, tres quoque Personæ Divinæ inter se realiter